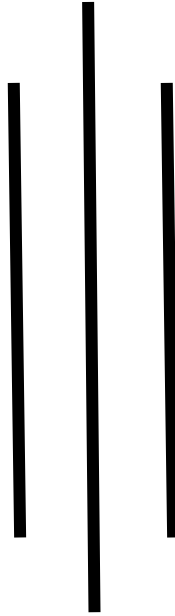

सुन्दरबजार नगरपालिकाको नगर सभाको १२ औं अधिवेशनमा

उप प्रमुख श्री भवानी के .सी. द्वारा प्रस्तुत

सुन्दरबजार नगरपालिकाको आ.ब . २०८०/८१ को

बजेट तथा कार्यक्रम

सुन्दरबजार नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
सुन्दरबजार , लमजुङ
गण्डकी प्रदेश, नेपाल

नगरसभाका आदरणीय अध्यक्षज्यू,

नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

१. नेपालको संविधान २०७२ ले गरेको व्यवस्था बमोजिम स्थानीय सरकार संचालनको हालसम्मको महत्वपूर्ण अनुभव लाई समेत समाहित गरी सुन्दरबजार नगरपालिकाको नगर सभाको १२ औं अधिवेशनका लागि बजेट घोषणा गर्न पाउँदा मलाई अत्यन्त खुसी लागेको छ । यो गौरवपूर्ण अवसरमा राष्ट्र तथा राज्य निर्माणका लागि भएको जनआन्दोलन लगायतका संघर्षहरूमा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात—अज्ञात सहिदहरूप्रति हार्दिक श्रद्धान्जली अर्पण गर्दछु । साथै घाईते तथा बेपत्ता नागरिक प्रति सम्मान प्रकट गर्दछु । राजनैतिक, सामाजिक परिवर्तनमा नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्ने सबै अग्रजहरू प्रति सद्भाव प्रकट गर्दछु ।
२. बजेट तथा कार्यक्रम जनताप्रति जवाफदेहीता कायम गर्ने माध्यम र व्यवस्थापनको औजार एवं नीतिगत दस्तावेज पनि हो । सीमित स्रोत साधनको माध्यमबाट असीमित चाहनाहरूलाई क्रमिक रूपमा पुरा गर्ने विषय अवश्य सरल होईन । योजना कार्यान्वयनको अनुकूल वातावरण तयार गर्ने विषय मूलरूपमा नगरपालिकाको प्राथमिकतामा पर्दछ । बजेट तथा कार्यक्रम निर्माण गर्दा बढी आशावादी र सुधारको अवधारण लिएर बनाउने तर कार्यान्वयनमा ढिलासुस्ति, निरासावादी र यथास्थितिवादी हुने प्रवृत्ति हामी माझ विद्यमान छ ।
३. यस सन्दर्भमा मैले बजेट प्रस्तुत गर्दा यस वास्तविकताले सार्थकता पाओस भनि विशेष ध्यान दिइएकी छु । यस वास्तविकताको नजिक पुग्न योजना तर्जुमाको लामो प्रक्रियाको माध्यमबाट तयार पारिएको यो बजेटमा संविधानमा उल्लेखित मौलिक हकहरू, संघीय तथा प्रदेश सरकारले अङ्गीकार गरेका नीति तथा प्राथमिकताहरू, आवधिक योजनाले समेटेका विषयहरू, स्थानीय तहका विकासका समसामायिक मुद्दाहरू, आम नगरबासीबाट बेलाबेलामा उठाईएका आवाजहरू एवं हामी जनप्रतिनिधिहरू बाट बेलाबेलामा ब्यक्त गरेका प्रतिवद्धताहरू लगायत विभिन्न विषयगत समितिहरूबाट प्राप्त सुझावहरूलाई समेत समेटेर यस आ.व.८०/८१ को बजेट तथा कार्यक्रम तयार गरेकी छु ।

४. अब म चालु आ.व.को संशोधित आय तथा व्ययको विवरण पेश गर्दछु । कुल आय संशोधन गरी ६४ करोड ५३ लाख ९१ हजार कायम गरिएको छ । चालु खर्च तर्फ ३७ करोड २२ लाख ५६ हजार ९०० रुपैयाँ अनुमान गरिएको छ । पूँजीगत तर्फ २७ करोड ३१ लाख ३४ हजार १०० रुपैयाँकोको संशोधित अनुमान गरिएको छ ।

सभाका अध्यक्षज्यू, सभाका सदस्यज्यूहरू

५. अब म आगामी आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को बजेटका उद्देश्य तथा प्राथमिकता प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु । बजेटका उद्देश्य निम्न अनुसार रहेका छन् :

१. कृषिमा आधुनिकरण र ब्यबासायिकरण गर्दै कृषि र पशुपालनका सामुहीक कामबाट रोजगारी श्रृजना गरी गरिबी घटाउने ।
२. शिक्षा र स्वास्थ्यका कामहरू गुणस्तरीय बनाउने जनताको घरआँगन सम्म पुर्याउने ।
३. “बाटोको शत्रु पानी, बाटोको सुरक्षाका लागि नालीमा लगानी” अभियान अन्तर्गत भौतिक विकासका कामको प्राथमिकीकरणमा लगानी गर्ने ।
४. सुन्दरबजार नगरपालिकाका कर्मचारीहरूमा क्षमता विकास कार्यक्रम मार्फत कामकर्तव्य र अनुशासन प्रति जागरुक बनाई जनमैत्री सेवा प्रवाह गर्ने ।
५. वडा बजेट विनियोजन गर्दा भौतिक निर्माणका साथै आर्थिक, सामाजिक, विपद ब्यबस्थापन लगायतका विषयगत क्षेत्रमा बजेट विनियोजन गर्ने ।

६. बजेटका उल्लेखित उद्देश्यहरू परिपूर्ति गर्न देहाय बमोजिम क्षेत्रगत प्राथमिकता र कार्यक्रम मिलाएको छु ।

१. उच्च मूल्यका कृषि बस्तुको उत्पादन बढाउने र बजार बिस्तार गर्ने नीति अबलम्बन गर्ने ।
२. उत्पादनमुलक र रोजगारी श्रृजना गर्ने समुह सदस्यमा आधारित कार्यक्रम ।
३. भौतिक विकासका निर्माणजन्य कामहरू उपभोक्ता समिति मार्फत गर्न प्राथमिकता दिने ।
४. समपुरक/विशेष/सडकबोर्ड र १५ लाख रकम भन्दा माथिका एवं जटील प्रकृतिका कामहरू बोलपत्र मार्फत गर्ने ।

५. जनप्रतिनिधि/कर्मचारीको अतिरिक्त भत्ता कटौती गरी चालु खर्च कम गरी नागरिकलाई प्रत्यक्ष सहयोग पुग्ने पुँजीगत खर्च बढाउने ।
६. खाने कसरी, पिउने कसरी — समुदायमा स्वास्थ्यकर्मी कार्यक्रम मार्फत वृद्धअवस्थाका व्यक्तिको स्वास्थ्य परीक्षण गर्नगरी टोलटोलमा स्वास्थ्यकर्मी पुर्याउने ।
७. बस्ती सुरक्षा अन्तरगत तटबन्ध कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
८. परम्परागत श्रम, सीपमा आधारित कार्यलाई व्यवसायीक बनाउने ।
९. सडकतर्फ नयाँ ट्रयाक नखोल्ने, भएका सडकको स्तरोन्नती गर्ने ।

सभाका अध्यक्षज्यू, सभाका सदस्यज्यूहरु,

अब म चालु आर्थिक वर्ष २०७९/८० को आय व्ययको यथार्थ स्थिति प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

७. चालु आर्थिक वर्षमा रु १ करोड ५० लाख राजस्व परिचालन हुने अनुमान रहेकोमा २०८० असार ७ गतेसम्म रु १ करोड ७ लाख ५३ हजार ५ सय ६६ राजस्व संकलन भएको छ । त्यसैगरी चालु आर्थिक वर्षको असार ७ गतेसम्म नेपाल सरकारबाट वित्तीय समानीकरण अनुदान बापत रु ८ करोड ३२ लाख १६ हजार, संघीय राजस्व बाँडफाँड बापत रु ७ करोड १८ लाख ४४ हजार रुपैया प्राप्त भएको छ । त्यस्तै प्रदेश वित्तीय समानीकरण अनुदानबापत रु ८६ लाख ९२ हजार आय प्राप्त भएको छ । प्रदेश राजस्व बाँडफाँड बाट प्राप्त हुने आय ७६ लाख प्राप्त भएको छ । चालु आर्थिक वर्षको सशर्त अनुदान तर्फ रु ३१ करोड ४६ लाख २२ हजार रुपैया प्राप्त भएको छ । त्यस्तै सामाजिक सुरक्षा भत्ता बापत रु १४ करोड १६ लाख ५६ हजार रुपैया प्राप्त भएको छ ।
८. चालु आर्थिक वर्षमा २०८० असार ७ गतेसम्म चालु खर्च रु ३५ करोड ३० लाख २५ हजार ९ सय २९ रुपैया तथा पुँजीगत खर्च रु ९ करोड ५६ लाख ६३ हजार ३ सय ३२ गरी जम्मा रु ४४ करोड ८६ लाख ८९ हजार २ सय ६१ रुपैया व्यय भएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को राजस्व र व्ययको यथार्थ विवरण, आर्थिक वर्ष २०७९/८० को हाल सम्मको आय तथा व्यय विवरण र आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को अनुमानित आयव्ययको विवरण अनुसूचीहरूमा उल्लेख गरेको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय तथा सदस्यज्यूहरू,

अब म क्षेत्रगत रूपमा आगामी वर्ष २०८०/८१ को बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

सर्वप्रथम म सामाजिक विकास क्षेत्र र यसका उपक्षेत्रगत कार्यक्रमहरूको विनियोजन प्रस्तुत गर्दछु ।

सामाजिक विकास क्षेत्र अन्तर्गत अब म स्वास्थ्य उपक्षेत्रको बजेट प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

९. विकासको साध्य र साधन दुवै नागरिकनै भएकाले सबै नागरिकलाई स्वस्थ बनाई उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्न र सवल मानव पुँजी निर्माण गर्न स्वास्थ्य क्षेत्रलाई विशेष प्राथमिकता दिई बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१०. घरमा हुने सुत्केरी सुन्य गर्नका लागि जिल्ला भित्र प्रसुती गराउन जादा एम्बुलेन्स सेवा निःशुल्क उपलब्धता कार्यक्रम तथा प्रसुती गराउदा छोरी जन्मेमा छोरीको नाममा प्रति जन्म रु. २ हजारको बैंक खाता खोल्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै रु. २ लाख विनियोजन गरेको छु ।
११. नियमित स्वास्थ्य संस्था नभएका वडाहरू तथा भौगोलिक रूपले स्वास्थ्य संस्थासम्म पुग्न असहज हुने क्षेत्रका लागि शहरी स्वास्थ्य केन्द्रलाई निरन्तरता दिएको छु । यसका लागि २४ लाख रुपैयाँको व्यवस्था गरेको छु ।
१२. स्वास्थ्य संस्थाहरूको आवधिक लेखाजोखा गरी सुधार गर्ने प्रयोजनका साथ छानिएका स्वास्थ्य संस्थाहरूको सामाजिक परीक्षणका लागि १ लाख रुपैयाँ तथा एच.आई.भी संक्रमितलाई प्रोत्साहन तथा सहयोगात्मक कार्यका लागि १ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१३. अस्पताल अनुदान तथा भोटेवडार आँखा केन्द्र तथा सहरी स्वास्थ्य केन्द्रलाई अनुदानका लागि ३५ लाख बजेट छुट्याएको छु ।

१४. नागरिकको आरोग्यतालाई ध्यानमा राख्दै महामारी रोग नियन्त्रण कार्यक्रम अन्तर्गत डेंगु लगायतका किटजन्य रोगहरूको नियन्त्रणका लागि लामखुट्टेको वासस्थान खोजी गरी लार्भा नष्ट गर्ने अभियान संचालन गर्ने तथा सरोकारवालाहरूसंग अभिमुखिकरण गर्ने र किटजन्य रोग नियन्त्रण कार्यक्रमको डाटा भेरिफिकेशन तथा अत्यावश्यक औषधी, स्वास्थ्य सामग्री तथा औजार खरिद गर्ने प्रयोजनका लागि २० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
१५. परिवार कल्याण कार्यक्रम अन्तर्गत प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम, मातृ तथा नवजात शिशु कार्यक्रम , आमा सुरक्षा, गर्भवती, रक्तसंचार, उत्प्रेरणा सेवा, न्यानो झोला र निशुल्क गर्भपतन कार्यक्रमका लागि ३१ लाख रकम विनियोजन गरेको छु । पोषण कार्यक्रम, कोभिड १९ विरुद्ध खोप अभियान तथा बुस्टर खोप तथा क्षयरोग नियन्त्रण कार्यक्रमका लागि नियमित खोप सुदृढीकरण, पूर्ण खोप सुनिश्चितताका लागि बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
१६. विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा/आमा समूह तथा महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूका लागि सामाजिक ब्यवहार परिवर्तन तथा सुर्तिजन्य पदार्थ तथा मध्यपान सेवनको न्यूनिकरण सम्बन्धी संचार कार्यक्रम कार्यक्रमका लागि आवश्यक बजेटको ब्यवस्था गरेको छु ।
१७. नागरिकको आरोग्यताका लागि टोल टोलमा स्वास्थ्य सेवा पुर्याउने उदेश्यले समुदायमा स्वास्थ्यकर्मी परिचालन गरि "खाने कसरि पिउने कसरि कार्यक्रम"का लागि रु ५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
१८. आयुर्वेद सेवा कार्यक्रम अन्तर्गत सशर्त तर्फ औषधालयको तलब, भत्ता, संचालन खर्चका लागि आवश्यक पर्ने बजेटका साथै आन्तरिक तर्फ योग शिबिर तथा आयुर्वेद शिबिर सञ्चालन एवम् औषधि खरिद लगायतका कार्यक्रमका लागि सशर्त तर्फ ११ लाख र आन्तरिक तर्फ १२ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
- यसरी सशर्त अनुदान तर्फ ७ करोड ६८ लाख २३ हजार र आन्तरिक स्रोत तर्फ ९३ लाख गरी स्वास्थ्य तथा आयुर्वेद क्षेत्रमा जम्मा ८ करोड ६१ लाख २३ हजार रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

सभाका अध्यक्षज्यू तथा सभाका सदस्यज्यूहरु,

अब म शिक्षा उपक्षेत्रको बजेट प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

१९. सामाजिक रूपान्तरण र आर्थिक विकासको आधारशिला रहेको शिक्षाको विकासमा मैले सर्वोपरी जोड दिएको छु । शिक्षालाई प्राविधिक, व्यवसायिक तथा रोजगारमूलक बनाउँदै सक्षम, नैतिक एवं राष्ट्रिय हितप्रति समर्पित जनशक्ति निर्माण गर्न आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

२०. सबैका लागि शिक्षा अन्तर्गत स्वीकृत दरवन्दीका शिक्षक, राहत अनुदान शिक्षकका लागि तलब भत्ता अनुदानका लागि १७ करोड १६ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२१. सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार्न बिद्यालय शिक्षा क्षेत्र योजनाका लागि ४ करोड ३६ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२२. अत्यन्त न्यून पारिश्रमिकमा सेवा गरिरहेका बाल विकास केन्द्रका सहजकर्ताहरु, विद्यालय कर्मचारीहरु तथा सामुदायिक सिकाइ केन्द्रका समुदाय परिचालकलाई संघ सरकारको साझेदारीमा न्यूनतम पारिश्रमिक उपलब्ध गराउने प्रयोजनका लागि ९० लाख तथा बाल विकास केन्द्रका सहजकर्ताहरुको तालिम का लागि २ लाख ८० हजार रकमको व्यवस्था गरेको छु ।

२३. विद्यालयका लेखाका कर्मचारी तथा लेखाको काम गर्ने शिक्षकलाई तालिम, शैक्षिक मेला तथा सामग्री प्रदर्शनी लगायतका लागि ५ लाख ५० हजार बजेट विनियोजन गरेको छु ।

२४. शिक्षकहरुलाई उत्प्रेरणा पुर्याउने हेतुले भ्रमण तथा अनुभव आदान प्रदान तथा उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्ने कर्मचारी, शिक्षक, बिब्यस पदाधिकारीका लागि सम्मान तथा पुरस्कार तथा उत्कृष्ट कार्यमूलक अनुसन्धान प्रकाशन तथा पुरस्कार, विद्यार्थीहरुमा छिपेर रहेको अन्तरनिहित प्रतिभा पहिचान कार्यक्रमका लागि ८ लाख छुट्टयाएको छु ।

२५. ज्ञान निर्माणमा योगदान पुर्याउने प्रयोजनले अध्ययन तथा अनुसन्धान शिर्षकमा ३ लाख तथा न्युन आय भएका जेहेन्दार छात्रालाई प्रोत्साहन स्वरूप उपप्रमुख जेहेन्दार छात्रवृत्ति कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै २ लाख छुट्याएको छु ।

यसरी सशर्त अनुदान तर्फ २१ करोड ५२ लाख र आन्तरिक स्रोत तर्फ १ करोड ६५ लाख गरी शिक्षा क्षेत्रमा जम्मा २३ करोड १७ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

अब म युवा परिचालन, खेलकुद तर्फको विनियोजन प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

२६. वडा तथा नगर स्तरमा युवा क्लब तथा युवा सञ्जाल गठन गरी युवाहरुको क्षमता विकास गर्न १ लाख, राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिताका लागि सशर्त तर्फ १ लाख र आन्तरिक तर्फ १० लाख गरी जम्मा ११ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु । मेयर कप फुटबल प्रतियोगिताका लागि ४ लाख रुपैयाँ छुट्याएको छु । दुर्व्यसनीमा फसेका युवा लाई सचेतना तथा जिवनोपयोगी ब्यवसाय सहायताका लागि ५ लाख विनियोजन गरेकी छु । यसरी युवा परिचालन तथा खेलकुद क्षेत्रतर्फ जम्मा २० लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

सभाका आदरणीय अध्यक्षज्यू, तथा सभाका सदस्यज्यूहरु,

अब म लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण उपक्षेत्रको बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

२७. बाल सञ्जाल गठन तथा परिचालन, बाल सञ्जाल बैठक सञ्चालन, बाल/बालिका को लागि उद्घोषण कला तथा ब्यक्तित्व विकास तालिम, मा बि स्तरीय रनिङ शिल्ड हाजिर जवाफ प्रतियोगिता तथा बाल बिबाह अन्त्यका लागि सचेतना कार्यक्रम सञ्चालनका लागि ३ लाख ८० हजार रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

२८. स्थानीय जेष्ठ नागरिक समन्वय समितिको गठन तथा बैठक सञ्चालन, ज्येष्ठ नागरिक भेला, परम्परागत सीप हस्तान्तरण, जेष्ठ नागरिक सम्मान तथा भ्रमण कार्यक्रम तथा जेष्ठ

नागरिकहरूको “मैले भोगेको विगत” पुस्तक प्रकाशनका लागि समेत गरी ४ लाख २५ हजार रुपैयाँ छुट्याएको छु ।

२९. अपाङ्गता सम्बन्धी बैठक र अपाङ्गता भएका व्यक्तिका परिवारका सदस्यहरूलाई सीप विकास तालिम तथा व्यवसाय स्थापना सहयोगका लागि ३ लाख रुपैयाँ तथा महिलाहरूको लागि क्रिष्टल भरेर मखमलका जुत्ता बनाउने तालिम र टपरी बनाउने तालिमका लागि ५ लाख ५० हजार रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

३०. बाल मैत्री स्थानीय शासनको आधार तय गर्नका लागि बालमैत्री नगरपालिका घोषणा अनिवार्य हुन्छ । यसका लागि रु ४ लाख विनियोजन गरेको छु । यसरी लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका लागि २० लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

अब म सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण कार्यक्रम सम्बन्धी विनियोजन प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

३१. संघीय सरकारको अनुदानमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिंदै यसका लागि १५ करोड ५० लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

३२. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम तथा युवा रोजगारीको लागि रुपान्तरण पहल परियोजनामा सशर्त तर्फ ७४ लाख र आन्तरिक तर्फ २० लाख ५० हजार रुपैयाँ गरी जम्मा ९४ लाख ५० हजार रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

३३. त्यसैगरी विपन्न नागरिक सहायता तर्फ रु १० लाख रकम विनियोजन गरेको छु ।

यसरी सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण कार्यक्रमका लागि कुल १६ करोड ५४ लाख ५० हजार रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

सभाअध्यक्षज्यू तथा सभाका सदस्यज्यूहरू,

अब म आर्थिक विकास क्षेत्रका विभिन्न उपक्षेत्र तथा कार्यक्रमहरूको विनियोजन प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

अब म कृषि उपक्षेत्रतर्फको विनियोजन प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

३४. नागरिकको खाद्य अधिकार सुरक्षित गर्दै गरिवीको अन्त्य गर्न, ठुलो संख्यामा रहेका कृषक परिवारको आयस्तर वृद्धी गर्न तथा सवल अर्थतन्त्रको निर्माण गर्न कृषिको आधुनिकीकरण, विशिष्टीकरण र व्यवसायीकरण गर्न बजेट केन्द्रित गरेको छु ।
३५. उन्नत बीउ विजन, मलखादको व्यवस्था तथा सिचाईको प्रबन्ध गर्दै उन्नत खेती र उच्च मूल्यका बालीको विकास गर्न तथा रैथाने बाली प्रबर्दनका लागि १५ लाख ३६ हजार, साना सिंचाई पूर्वाधार निर्माणका लागि १५ लाख ३९ हजार रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।
३६. मौरी घर, उपकरण वितरण, च्याउको बीऊ वितरण, तरकारी मिनीक्रिट वितरण तथा मह प्रशोधन केन्द्र स्थापनाका लागि १३ लाख ५० हजार रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु । यसका लागि किसानका तर्फबाट समेत केहि प्रतिशत साझेदारी हुनुपर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
३७. आई.पी.एम कृषक पाठशालाका लागि १ लाख ५० हजार तथा लागत सहभागीतामा प्लास्टिक घर निर्माणका लागि १२ लाख रुपैया बजेटको व्यवस्थापन गरेको छु ।
३८. कृषि स्नातक करार तथा पशु सेवाका एक गाँउ एक प्राविधिकहरुको व्यवस्था, किसान सूचीकरण कार्यक्रम तथा कृषि, पशुपन्छी तथा मत्स्य तथ्याकं अध्यावधिक कार्यक्रमका लागी १३ लाख रुपैयाँ बजेटको प्रबन्ध गरेको छु ।
३९. पकेट विकास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै पकेट विकास कार्यक्रमका लागि ५० लाख रुपैयाँ बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
४०. लागत सहभागीतामा प्लाष्टिक घर निर्माण, लागत सहभागीतामा समुहमा हलेदो खेती, सामुहिक कृषि खेतिका लागि समेत १५ लाख विनियोजन गरेको छु । यसरी कृषि क्षेत्रमा सशर्त तर्फ ४९ लाख, बिपेश अनुदान तर्फ ५० लाख र आन्तरिक स्रोत तर्फ ३५ लाख गरी जम्मा १ करोड ३४ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

अब म पशु सेवा तर्फको बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

४१. पशुको स्वास्थ्य परीक्षण, उपचार र उपयुक्त परामर्श उपलब्ध गराउन पशुपंक्षीको मेडिकल उपचार, माइनर सर्जिकल उपचार, गाइनाकोलोजिकल उपचार, आन्तरिक तथा बाह्य परजीवि नियन्त्रण जस्ता पशु उपचार सेवाका लागि ८ लाख बजेट व्यवस्था मिलाएको छु ।
४२. नगरपालिकामा आवश्यक एक भेटेरिनरी डाक्टरको प्रबन्धका लागि ५ लाख २५ हजार रुपैयाँ बजेट विनियोजन गरेको छु ।
४३. विपन्न तथा व्यवसायिक किसान तथा जैविक विविधतालाई समेत लक्षित गरी माछा भुरा तथा बंगुरका पाठा वितरण कार्यक्रम तर्फ ३ लाख १० हजार रुपैयाँ व्यवस्था गरेको छु । यसरी सशर्त अनुदान तर्फ ४१ लाख र आन्तरिक स्रोत तर्फ २७ लाख गरी पशु सेवा क्षेत्रमा जम्मा ६८ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

अब म उद्यम तथा व्यवसाय क्षेत्रको विनियोजन प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

४४. उपभोक्ता हित तथा व्यवसाय संरक्षण बजार व्यवस्थापनका आयामहरु हुन् । यसका लागि नियमित बजार अनुगमन गर्नु आवश्यक हुन्छ । यसका लागि आवश्यक रकमको प्रबन्ध गरेको छु ।
४५. सम्भाव्य उत्पादनको उत्पादकत्व र बजार प्रतिस्पर्धा बृद्धि गर्नका लागि कम्तिमा ५ जनाको समुहमा प्रविधि हस्तान्तरण गर्ने तथा लघु उद्यम विकास मोडेलमा नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना गर्ने तथा भएका उद्यमीको स्तरोन्नती गर्ने गरि गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम कार्यक्रमका लागि १३ लाख बजेट छुट्टयाएको छु ।
४६. नगरभित्र उद्यमशिलताको विकास तथा प्रबर्धन गर्न मेयर उद्यमशिलता कार्यक्रमका लागि ५० लाख र उप प्रमुख महिला उद्यमी प्रबर्धन कार्यक्रमका लागि ३० लाख रकम विनियोजन गरेको छु । यसरी सशर्त अनुदान तर्फ १३ लाख र आन्तरिक स्रोत तर्फ ८० लाख गरी उद्यम तथा व्यवसाय क्षेत्रमा जम्मा ९३ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

अब म सहकारी विकास उप क्षेत्रको विनियोजन प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

४७. सहकारी विकासका लागि नियामक कार्य गर्न, सहकारी शिक्षा लगायत प्रबर्द्धनात्मक कार्यका तथा स्थानीय सहकारी प्रशिक्षण कार्यका लागि कुल रकम रु १० लाख सहकारी क्षेत्रमा विनियोजन गरेको छु ।

आदरणीय सभा अध्यक्ष तथा सदस्यज्यू,

अब म पूर्वाधार विकास क्षेत्र अन्तर्गतका कार्यक्रमहरूको विनियोजन प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

४८. नगर गौरबका योजना अन्तर्गत नगरपालिकामा बहुउद्देश्यीय सिटी हल निर्माण तथा बसपार्क निर्माणका लागि २५/२५ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।
४९. नगरकै सर्वाधिक ठुलो सिंचाई आयोजनाको रूपमा रहेको हाँडेटार सिंचाई आयोजनाका लागि ६० लाख तथा ऐतिहासिक सिंदुरे ढुंगा पार्क निर्माणका लागि रु १० लाख विनियोजन गरेको छु ।
५०. त्यसैगरी आधा लागत सहभागितामा विपन्न नागरिकलाई गाई भैंसी पालन अनुदानका लागि २५ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।
५१. नगर भित्रका विभिन्न स्थानमा सिंढी निर्माण कार्यका लागि रु २१ लाख विनियोजन गरेको छु ।
५२. हलो क्रान्तिका नायक पंडित तोयानाथ अधिकारीको सम्झनामा “पंडित तोयानाथ स्मृति पार्क” निर्माण गर्नका लागि ५ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।
५३. नगरपालिकाको प्रशासनिक भवन निर्माण कार्य सम्पन्न भई सेवा प्रवाह समेत सुरु भैसकेको अवस्था छ । कार्यालय भवन परिसरमा चमेना गृह तथा थप कार्यकक्ष निर्माणका लागि १ करोड २० लाख तथा कार्यालय प्रांगणमा टाईल बिछ्याउने कार्यका लागि ६५ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

५४. संघिय तथा प्रदेश सरकारको तर्फबाट प्राप्त हुने सम्पूरक अनुदान, सडक बोर्डबाट प्राप्त हुने अनुदान लगायतमा लागत साझेदारी लगायतका विभिन्न योजनामा थप रकम व्यवस्था गर्नका लागि १ करोड ५० लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।
५५. पर्यटन पूर्वाधार विकास आयोजना अन्तर्गत वडा नं ७ स्थित कर्मदा नदी शिवजी मन्दिरका लागि १० लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।
५६. नगरपालिका र स्थानीय उपभोक्ताहरूको लागत सहभागितामा बजार क्षेत्रका भित्री सडकहरू पीच गर्ने कार्यका लागि १ करोड रुपैयाँ बजेट विनियोजन गरेको छु ।
५७. सुन्दरबजार-८ मा भारती सदन लिंगेडाडा हुदै रामदी पेट्रोल पम्प मोटरबाटो स्तरोन्नतिका लागि ८० लाख रुपैया तथा झोलुंगे पुल क्षेत्रगत कार्यक्रमका लागि रु ५० लाख रुपैयाँ छुट्याइएको छु ।
५८. स्थानीय माग तथा आवश्यकताका आधारमा वडा स्तरीय कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न सहज होस् भन्ने हेतुले सूत्रमा आधारित रहेर ११ वडाका लागि ६ करोड ५ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।
५९. सडक तथा बस्ती सौन्दर्यकरण योजनाका लागि १५ लाख, सर्वोदय स्कूलको छाना निर्माणका लागि १० लाख, ग्याग्दी र बह खोलामा फलामे पुल निर्माणका लागि १२ लाख, नेवा खल भवन वडा नं ९ का लागि ८ लाख लगायत विभिन्न योजनाका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
६०. मुस्लिम भवनका लागि २ लाख रुपैयाँ , इशाई धर्मावलम्बीको भवन मर्मतका लागि २ लाख रुपैयाँ तथा सच्चाई केन्द्रका लागि २ लाख रुपैयाँ बजेट ब्यवस्था गरेको छु ।
६१. बस्ती बिकास कार्यक्रम अन्तर्गत वडा नं. ५ को तार्कु घुमाउने सडक स्तरोन्नतिका लागि ४० लाख तथा भोटेवडार तार्कुकोट पर्यटन पदमार्ग निर्माणका लागि १५ लाख रुपैयाँ बजेट छुट्टयाएको छु ।

६२. नगर अस्पतालका रूपमा रहेको सुन्दरबजार अस्पतालको सुधारका लागि २५ लाख विनियोजन गरेको छु ।

६३. वडा न ६ मा फेदिकुना ऐसेलुचौर हुदै चंदिस्थान जाने सडक का लागि ६० लाख तथा वडा न ५ तार्कु देखि गहते सडक स्तरोन्नतिका लागि ५० लाख बजेट छुट्याएको छु ।

सभाका आदरणीय अध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरु,

अब म वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र अन्तर्गतका कार्यक्रमको विनियोजन प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

६४. पाउँदी खोला तथा मस्युङ्दी नदिमा मा जम्मा हुने ढुङ्गा गिट्टी तथा बालुवालाई व्यवस्थित गर्दै अनियन्त्रित दोहन रोकनका लागि वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्न १० लाख रुपैयाँ तथा संघ सरकारको सहयोगमा नवीकरणीय तथा वैकल्पिक उर्जा विकासको कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै ८ लाख रुपैयाँ छुट्याइएको छु ।

६५. तत्काल उद्धार तथा राहत कार्यलाई व्यवस्थित गर्न स्थापित विपद् व्यवस्थापन कोषका लागि ३० लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

६६. फोहोर मैला व्यवस्थापनका तथा प्रशोधनमा लागि लागि १ करोड रुपैयाँ तथा वन तथा वातावरण सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रमका लागि १ लाख तथा सामुदायिक वनमा आधारित वृक्षारोपण का लागि फलफुल नर्सरी कार्यक्रमका लागि ४ लाख छुट्याइएको छु ।

यसरी सशर्त तर्फ १ करोड ६३ लाख तथा आन्तरिक श्रोततर्फ ४० लाख गरी गरी वातावरण संरक्षण तथा विपद् व्यवस्थापन र फोहोरमैला व्यवस्थापनमा जम्मा २ करोड ३ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

सभाका आदरणीय अध्यक्ष तथा सदस्यज्यूहरु,

अब म संस्थागत विकास क्षेत्रको विनियोजन प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

६७. नगरपालिकालाई सूचना प्रविधि मैत्री बनाउने अभियान स्वरूप कार्यालय तथा नगर क्षेत्रमा सी.सी क्यामेरा जडानका लागि रु ५ लाख तथा सूचना प्रविधि व्यवस्थापनका लागि ५ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।
६८. न्यायिक समितिबाट सम्पादन हुने कार्य थप व्यवस्थित गर्न ८ लाख साथै राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण कार्यलाई व्यवस्थित तथा थप प्रभावकारी बनाउन ६ लाख रुपैयाँ बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
६९. सुशासन प्रवर्धनका लागि रु १० लाख, साझेदारितालाई प्राथमिकतामा राख्दै पत्रकार क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रमका लागि रु ५ लाख, गै.स. स साझेदारी तथा अन्य संघ संस्था साझेदारीका लागि रु २० लाख रुपैयाँ बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
७०. सार्वजनिक सुनुवाई, परामर्श, योजना निर्माण तथा कार्यान्वयनका लागि रु २० लाख बजेट व्यवस्था गरेको छु ।
७१. कर प्रशासनलाई व्यवस्थित गर्दै करदाताहरुमा आवश्यक सूचना प्रवाह एव ब्यबसायीहरुसंगको सहकार्यमा राजस्व सुधार अभियानका लागि रु ७ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।
७२. उपभोक्ता समितिलाई अभिमुखीकरण तालिम, उत्कृष्ट उपभोक्ता समितिलाई पुरस्कार, प्रशासनिक कार्यसंचालन सम्बन्धि तालिम तथा सिप विकास तालिमका लागि रु २२ लाख छुट्याएको छु ।
- यसरी सुशासन, सेवा प्रवाह र संस्थागत क्षमता तर्फ आन्तरिक स्रोतबाट १ करोड २४ लाख रुपैयाँ विनियोजन गरेको छु ।

सभाका अध्यक्ष महोदय तथा सदस्यज्यूहरु,

अब म बजेटमा उल्लिखित क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पर्ने बजेट विनियोजन र स्रोत अनुमान प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

७३. आगामी आर्थिक वर्षका नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न जम्मा रु ८८ करोड ५९ लाख रकम खर्च हुने अनुमान गरेको छु । कुल विनियोजन मध्ये चालुतर्फ ४७ करोड ६ लाख ५० हजार अर्थात् ५३.१३ प्रतिशत र पुँजीगततर्फ रु ४१ करोड ५२ लाख ५० हजार अर्थात् ४६.८७ प्रतिशत रहेको छ । आगामी आर्थिक वर्षको व्यय अनुमानको विवरण (उपशिर्षकगत तथा खर्च शीर्षकगत समेत) नगर पालिकाको विनियोजन विधेयक, २०८० संगै पेश गरेको छु ।

७४. आगामी आर्थिक वर्षका लागि अनुमान गरिएको खर्च व्यहोर्ने स्रोतमध्ये नेपाल सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय समानीकरण अनुदान रु १० करोड ४५ लाख, संघीय विभाज्य कोषबाट प्राप्त हुने राजश्व बाँडफाँड रु ९ करोड २५ लाख सशर्त अनुदान र ३३ करोड ५५ लाख, संघीय समपुरक अनुदान रु ८० लाख, प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय समानीकरण अनुदान रु १ करोड ३८ लाख ३४ हजार, प्रदेश राजश्व बाँडफाँड रु १ करोड ३० लाख, आन्तरिक राजस्वबाट प्राप्त हुने रु १ करोड ६५ लाख तथा मालपोत रजिष्ट्रेशन तथा रोयल्टीबाट प्राप्त हुने आय रु १ करोड ६० लाख अनुमान गरेको छु । यसरी अनुमान गरिएको आम्दानीले अपुग हुन आउने न्युन पूर्ति गर्न चालु आर्थिक वर्षको असार मसान्तसम्म खर्च भई बाँकी रहने अनुमानित नगद मौज्जात र अन्य विभिन्न आम्दानी अनुमान गरेको छु ।

सभाका अध्यक्षज्यू, तथा सदस्यज्यूहरु,

अब म आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को लागि राजस्वका नीति प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

७५. स्थानीय सरकारको क्षेत्रभित्रका करको आधार फराकिलो पाउँदै आन्तरिक राजस्व वृद्धि गर्न कर तथा गैरकर राजस्वको अधिकतम परिचालन गर्ने नीति लिएको छु । कर तथा गैरकर राजस्व संकलनलाई प्रभावकारी बनाउन कानुनी तथा संस्थागत सुधार गर्दै राजस्व सुधार अभियान संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । कर तथा गैरकरका दरलाई प्रगतिशील बनाई राजस्व परिचालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।

७६. आर्थिक रूपले विपन्न, अशक्त र असहाय अवस्थामा रहेका नागरिकलाई ध्यानमा राखेर प्रगतिशील कर प्रणाली विकसित गरिनेछ । नगर पालिका क्षेत्रभित्रका फरक क्षमता भएकाहरूको परिचयपत्र सम्बन्धी, आर्थिक रूपमा विपन्नहरूको निशुल्क उपचार सम्बन्धी तथा प्राकृतिक प्रकोप सम्बन्धी सिफारिश दस्तुर छुट गरिनेछ ।

७७. रोडा, ढुङ्गा, गिटी, बालुवा, चुनढुङ्गा लगायतका दहत्तर बहत्तर शुल्क, विज्ञापन कर र मनोरञ्जन कर स्थानीय तहबाट संकलन गरी बाँडफाँट खातामा जम्मा गरी ६० प्रतिशत स्थानीय तहमा राखी ४० प्रतिशत प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा हुने कानुनी व्यवस्था प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ । नगर पालिका क्षेत्रभित्र व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पुँजीगत लगानी र आर्थिक कारोवारको आधारमा व्यवसाय दर्ता गर्न प्रोत्साहित गरी व्यवसायलाई करको दायरामा ल्याइनेछ ।

७८. कर सम्बन्धी प्रस्ताव आर्थिक विधेयक, २०८० यसै साथ प्रस्तुत गरेको छु । कर सम्बन्धी प्रस्ताव सम्वत् २०८० साल साउन १ गतेबाट लागू हुने व्यवस्था मिलाएको छु ।

सभाका अध्यक्ष महोदय, सभाका सदस्यज्युहरू ,

७९. यो बजेटको कार्यान्वयनमा नागरिक सहभागितालाई नागरिकको अधिकारको रूपमा स्थापित गरी स्वशासन र जनताप्रति पूर्ण जिम्मेवारपूर्वक भूमिका निर्वाह गर्ने कार्यमा हाम्रो सरकार पूर्ण प्रतिवद्ध छ ।

८०. यो बजेट तर्जुमाका लागि मार्गदर्शन गर्नुहुने नगर प्रमुख , नगर सभाका सदस्यहरू, राजनीतिक दल, राष्ट्रसेवक कर्मचारी, निजी क्षेत्र, सहकारी क्षेत्र र नागरिक समाज तथा पत्रकारहरू बाट प्राप्त सुझाव, सहयोग र सल्लाहप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु । यो बजेटको सफल कार्यान्वयनमा सबै पक्षको पूर्ण सहयोग रहने अपेक्षा गरेको छु । साथै, मुलुक भित्र र बाहिर रहनु भएका सबै नेपालीलाई "सुन्दरबजार, साच्चिकै सुन्दर " अभियानको हाम्रो यात्रामा सहभागी हुन आब्हान गर्दै बजेट छलफलका लागि सभा समक्ष पेस गर्दछु । धन्यवाद ।

भवानी के.सी

(उप-प्रमुख)